

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра цивільного та господарського права

МАТЕРІАЛИ
ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

дисципліни

«СТРАХОВЕ ПРАВО»

Дніпропетровськ
НГУ
2010

Матеріали інформаційно-методичного забезпечення дисципліни «Страхове право» /
Упоряд. С.І. Забродін – Д: Національний гірничий університет, 2010. - 12 с.

Упорядник:

С.І. Забродін, старший викладач кафедри цивільного та господарського права.

Затверджено до видання редакційною радою НГУ (протокол № ** від ****) за
поданням методичної комісії напряму підготовки 0601 Право (протокол № 3 від ***).

Подано інформаційно-методичне забезпечення усіх видів освітньої діяльності з
дисципліни «Страхове право».

Відповідальний за випуск завідувач кафедри цивільного та господарського права,
канд. юр. наук, доц. Кірін Р.С.

Друкується у редакційній обробці упорядників.

ЗМІСТ

1. Вступ.....	
2. Галузь використання.....	
3. Нормативні посилання.....	
4. Базові дисципліни.....	
5. Обсяг дисципліни.....	
6. Компетенції, що набуваються та зміст дисципліни.....	
7. Зміст тем дисципліни.....	
8. Теми завдань для контрольних робіт.....	
9. Теми модульної роботи № 1.....	
10. Теми модульної роботи № 2.....	
11. Вимоги до інформаційно-методичного забезпечення дисципліни.....	
12. Вимоги до засобів діагностики.....	
13. Відповідальність за якість викладання та інформаційно-методичного забезпечення.....	
14. Рекомендована література.....	

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний гірничий університет

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТРАХОВЕ ПРАВО»

*освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів і магістрів
усіх напрямків підготовки*

Чинний від *****

Видання офіційне

Дніпропетровськ
НГУ
2010

ПЕРЕДМОВА

1. РОЗРОБЛЕНО І ВНЕСЕНО

кафедрою цивільного та господарського права

2. ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

наказом ректора Національного гірничого **університету від **** № *****

3. УВЕДЕНО

вперше

4. РОЗРОБНИК СТАНДАРТУ

Забродін Сергій Іванович, старший викладач кафедри цивільного та господарського права

Цей стандарт не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований та розповсюджений без дозволу Національного гірничого університету.

1. ВСТУП

На економічні відносини, що створюються в процесі виробництва, обміну та споживання матеріальних благ, впливає багато чинників, серед яких і негативні наслідки стихійних явищ природи та суспільства, що дає змогу казати про наявність певного ризику у життєдіяльності людини.

З метою нормалізації життєдіяльності як окремого суб'єкта господарювання, так і суспільства в цілому, зацікавлені особи провадять комплекс захисних заходів, що обмежує можливість прояву ризику і виникнення несприятливих наслідків. Серед таких заходів належне місце посідає страхування. В умовах розвинутої ринкової економіки успішна професійна діяльність спеціаліста по веденню бізнесу без знання страхового права практично неможлива, тому що кожна скільки-небудь вагома господарська угода з необхідністю передбачає страхування як мінімум декількох підприємницьких ризиків. Саме цьому курс «Страхове право» входить до складу найважливіших фахових дисциплін, які вивчаються на юридичних факультетах.

Страхове право є нормативною дисципліною для студентів юридичного факультету очної та заочної форми навчання.

Сама дисципліна містить декілька основних розділів: правове становище суб'єктів страхової діяльності; державне регулювання страхової діяльності; договір страхування та інші.

Основною метою вивчення цієї дисципліни є одержання та засвоєння знань щодо: а) особливостей правового становища суб'єктів страхової діяльності, б) специфіки договорів страхування, в) набуття практичних навиків правового регулювання страхової діяльності та управлінні нею.

Предметом дисципліни є вивчення цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів а також відносин, що виникають у процесі здійснення страхової діяльності та укладенні договорів страхування.

Головне завдання вивчення дисципліни полягає у формуванні у студентів комплексу знань основ теорії і практичних навиків, які їм знадобляться в подальшому під час здійснення страхової діяльності та управлінні нею.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- сутність страхування та страхової діяльності, їх місце та значимість у ринковій економіці;
- джерела правового регулювання страхування;
- форми страхування;
- сутність понять страховий ризик, страховий випадок, страхова сума, страхова виплата, страхове відшкодування, франшиза, страховий платіж, страховий тариф;
- основи діяльності страхових компаній та їх відокремлених підрозділів, забезпечення їх платоспроможності, правове становище товариств взаємного страхування, об'єднань страховиків та страхових посередників;
- умови і порядок укладення договорів страхування та виплат страхового відшкодування;
- засоби та правові форми державного регулювання страхової діяльності.

вміти:

- визначати суб'єктів страхової діяльності;
- складати комплекти документів, необхідні при укладенні договорів страхування та забезпечені виплати страхових відшкодувань;
- розробляти проекти договорів страхування;
- розрізняти види форм страхування;

- надавати чіткі та нормативно обґруновані консультації-відповіді на питання, які стосуються страхової діяльності.

Найважливішим інформаційним джерелом вивчення дисципліни є Закон України «Про страхування» від 07 березня 1996 року № 85-96-ВР. Основна частина тексту цього Закону розрахована на професіоналів, тому при вивченні курсу спочатку необхідно користуватися літературою навчального характеру (підручники, методичні посібники, монографії).

Після вивчення літературних джерел доцільно детально ознайомитися проектами договорів страхування, що складаються в господарській практиці при страхуванні різних видів ризиків.

2. ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

Стандарт поширюється на кафедри НГУ, що ведуть викладання нормативної дисципліни «Страхове право».

Стандарт встановлює:

- компетенції, що має опанувати спеціаліст і магістр, які навчаються на базі ОПП бакалавра;
- перелік змістових модулів, що опосередковує освітні та професійні компетенції;
- розподіл навчального матеріалу за видами занять;
- норми часу на викладання та засвоєння інформаційної бази для заочної форми навчання;
- форму підсумкового контролю;
- відповідальність за якість освітньої та професійної підготовки;
- інформаційно-методичне забезпечення навчальної дисципліни;
- вимоги до засобів діагностики.

Стандарт придатний для цілей сертифікації фахівців та атестації випускників вищих навчальних закладів.

3. НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

1.3.1. Закон України «Про освіту».

1.3.2. Освітньо-професійна програма вищої освіти підготовки бакалаврів.

1.3.3. СВО НГУ ІМЗ-09. Організація видання інформаційно-методичного забезпечення навчального процесу. Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2009. \ 60 с.

1.3.4. СВО НГУ НМЗ-05. нормативно-методичне забезпечення навчального процесу. Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2005. – 138 с.

4. БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

«Правознавство»

«Історія держави і права»

«Економічна теорія»

«Цивільне право»

«Господарське право»

«Правові основи підприємницької діяльності»

5. ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Загальний обсяг – 56 академічних годин

Лекційні заняття – 24 академічні години

Практичні заняття – 32 академічні години

6. КОМПЕТЕНЦІЇ, ЩО НАБУВАЮТЬСЯ ТА ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

М о д у л і	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі	Розподіл часу		
			Лекційні заняття	Практичні заняття	Загальний
1	2	3	4	5	6
№ 1 Визначати суб'єктів страхової діяльності. Складати комплекти документів, необхідні при укладенні договорів страхування та забезпечені виплати страхових відшкодувань. Підготувати проекти договорів страхування. Розрізняти види форм страхування. Надавати чіткі та нормативно обгруновані консультації-відповіді на питання, які стосуються страхової діяльності.	Лекційні заняття 9 семестр, 1,5 годин на тиждень Практичні заняття 9 семестр 1 година на тиждень				
	1. Загальні положення про страхування	3	3		
	2. Історія виникнення страхових правовідносин	3	3		
	3. Форми страхування	3	3		
	4. Правове становище суб'єктів страхової діяльності	3	6		
	5. Забезпечення платоспроможності страховиків	3	3		
	6. Підстави та види страхових виплат.	3	6		
	7. Договір страхування	3	6		
	8. Державний нагляд за страховою діяльністю	3	2		
	Контрольна робота			12,5	
	Модульна робота			40	
	Консультації			9,72	
	Разом по дисципліні	24	32	118	
Частка навантаження					

7. ЗМІСТ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО СТРАХУВАННЯ

- 1.1. Поняття страхування та страхової діяльності.
- 1.2. Об'єкти та суб'єкти страхової діяльності.
- 1.3. Функції та принципи страхування.
- 1.4. Джерела правового регулювання страхування.

ТЕМА 2. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СТРАХОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

- 2.1. Всесвітня історія страхування.
- 2.2. Історія страхування Росії та його подальше становлення в СРСР.
- 2.3. Становлення інституту страхування в Україні.

ТЕМА 3. ФОРМИ ТА ВИДИВ СТРАХУВАННЯ

- 3.1. Добровільне страхування та його види.
- 3.2. Види обов'язкового страхування.

ТЕМА 4. ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ СУБ'ЄКТІВ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- 4.1. Правове становище страхових компаній.
- 4.2. Правове становище відокремлених підрозділів страхової компанії.
- 4.3. Особливості правового становища товариств взаємного страхування.
- 4.4. Правове становище об'єднань страховиків.
- 4.5. Правове становище страхових посередників.

ТЕМА 5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВИКІВ

- 5.1. Умови забезпечення платоспроможності страховиків.
- 5.2. Страхові резерви та фонди страхових гарантій.

5.3. Особливості ведення бухгалтерського обліку та звітності страховиків.

ТЕМА 6. ПІДСТАВИ ТА ВИДИ СТРАХОВИХ ВИПЛАТ.

- 6.1. Страховий ризик та страховий випадок.
- 6.2. Страхова сума, страхова виплата та страхове відшкодування.
- 6.3. Франшиза.
- 6.4. страховий платіж, страховий тариф.

ТЕМА 7. ДОГОВІР СТРАХУВАННЯ

- 7.1. Поняття, предмет та ознаки договору страхування.
- 7.2. Зміст договору страхування.
- 7.3. Порядок укладення та припинення дії договору страхування.
- 7.4. Умови недійсності договору страхування.

ТЕМА 8. ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД ЗА СТРАХОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

- 8.1. Поняття державного регулювання та державного нагляду за страховою діяльністю.
- 8.2. Засоби державного регулювання страхової діяльності.
- 8.3. Правові форми державного регулювання страхової діяльності.
- 8.4. Компетенція органу державного нагляду за страховою діяльністю.

8. ТЕМИ ЗАВДАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольна робота є самостійним видом роботи студента, передбаченим навчальним планом вивчення дисципліни «Страхове право» та складається з двох питань.

Робота повинна бути виконана письмово в зошиті або надрукована на аркушах формату А4 шрифтом Times New Roman, розмір 14, інтервал – 1,5 (поля: верхнє, нижнє та праве 1, 5 см, ліве – 3 см) та вкладена в папку для файлів. На обкладинці необхідно вказати назву предмету що вивчається, номер залікової книжки, назву навчального закладу, прізвище, ім'я та по батькові. Обсяг роботи повинен становити загалом 10-15 сторінок печатного тексту.

Під час виконання роботи потрібно спочатку зазначити питання, а потім дати на нього відповідь. Відповіді повинні бути конкретні, написані (надруковані) чорнилами одного кольору, державною мовою, акуратно оформлені.

Перед виконанням контрольної роботи необхідно ознайомитись з методичними вказівками, питаннями, підібрати і опрацювати нормативні акти, передивитися записи, зроблені на лекціях, вивчити навчальну літературу.

В кінці роботи потрібно вказати перелік літератури, поставити дату і підпис. Виконана робота здається на кафедру на перевірку в строк, погоджений між викладачем та студентом.

Оцінюється робота з урахуванням глибини викладення матеріалу, самостійності виконання та вміння використовувати теоретичні знання на практиці.

Оцінка за виконання контрольної роботи виставляється за чотирьохбальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», а саме:

- «відмінно» – якщо студент показав глибокі знання програмного матеріалу, грамотно і логічно його виклав, бачить проблеми та протиріччя, аналізує та розв'язує складні завдання;

- «добре» – якщо студент твердо знає і виклав програмний матеріал;

- «задовільно» – якщо студент в основному виклав матеріал, не розкривши окремих деталей, допустивши окремі несуттєві помилки при відповіді на теоретичні питання;

- «незадовільно» – якщо студент дав неправильну відповідь на поставлені питання або не по суті питання.

Номера тем контрольної роботи видаються студенту викладачем дисципліни.

Контрольна робота, що виконана не за своїм варіантом, в якій розкриті не всі питання, або не в повному обсязі, не має списку використаної літератури - не зараховується.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Поняття страхування та страхової діяльності.
2. Об'єкти та суб'єкти страхової діяльності.
3. Функції та принципи страхування.
4. Джерела правового регулювання страхування.
5. Всесвітня історія страхування.
6. Історія страхування Росії та його подальше становлення в СРСР.
7. Становлення інституту страхування в Україні.
8. Добровільне страхування та його види.
9. Види обов'язкового страхування.
10. Правове становище страхових компаній.
11. Правове становище відокремлених підрозділів страхової компанії.
12. Особливості правового становища товариств взаємного страхування.
13. Правове становище об'єднань страховиків.
14. Правове становище страхових посередників.
15. Умови забезпечення платоспроможності страховиків.
16. Страхові резерви та фонди страхових гарантій.
17. Особливості ведення бухгалтерського обліку та звітності страховиків.
18. Страховий ризик та страховий випадок.
19. Страхова сума, страхова виплата та страхове відшкодування.
20. Франшиза.
21. Страховий платіж, страховий тариф.
22. Поняття, предмет та ознаки договору страхування.
23. Зміст договору страхування.
24. Порядок укладення та припинення дії договору страхування.
25. Умови недійсності договору страхування.
26. Поняття державного регулювання та державного нагляду за страховою діяльністю.
27. Засоби державного регулювання страхової діяльності.
28. Правові форми державного регулювання страхової діяльності.
29. Компетенція органу державного нагляду за страховою діяльністю.

9. ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ РОБОТИ № 1

- Поняття страхування та страхової діяльності.
Об'єкти та суб'єкти страхової діяльності.
Функції та принципи страхування.
Джерела правового регулювання страхування.
Всесвітня історія страхування.
Історія страхування Росії та його подальше становлення в СРСР.
Становлення інституту страхування в Україні.
Добровільне страхування та його види.
Види обов'язкового страхування.
Правове становище страхових компаній.
Правове становище відокремлених підрозділів страхової компанії.
Особливості правового становища товариств взаємного страхування.
Правове становище об'єднань страховиків.
Правове становище страхових посередників.

10. ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ РОБОТИ № 2

- Умови забезпечення платоспроможності страховиків.
Страхові резерви та фонди страхових гарантій.
Особливості ведення бухгалтерського обліку та звітності страховиків.
Страховий ризик та страховий випадок.
Страхова сума, страхова виплата та страхове відшкодування.

Франшиза.
Страховий платіж, страховий тариф.
Поняття, предмет та ознаки договору страхування.
Зміст договору страхування.
Порядок укладення та припинення дії договору страхування.
Умови недійсності договору страхування.
Поняття державного регулювання та державного нагляду за страховою діяльністю.
Засоби державного регулювання страхової діяльності.
Правові форми державного регулювання страхової діяльності.
Компетенція органу державного нагляду за страховою діяльністю.

11. ВИМОГИ ДО ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст інформаційного забезпечення має відповідати програмі інтегрованої дисципліни в повному обсязі.

Методичне забезпечення повинно відповідати стандарту вищої освіти Національного гірничого університету «СВО НГУ НМЗ-05. Нормативно-методичне забезпечення навчального процесу. Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2005. – 138 с.».

Матеріали методичного забезпечення мають містити засоби діагностики у вигляді типових питань.

Викладач повинен забезпечити вільний доступ студента до матеріалів інформаційно-методичного забезпечення дисципліни.

12. ВИМОГИ ДО ЗАСОБІВ ДІАГНОСТИКИ

Засоби діагностики рівня сформованості компетенцій лекційних модулів мають бути подані у вигляді тестових завдань.

Оцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється через коефіцієнт засвоєння:

$$K_3 = N/P,$$

де N – правильно виконані істотні операції рішення (відповіді),

P – загальна кількість визначених істотних операцій.

Критерії визначення оцінок:

«відмінно» - $K_3 > 0,9$;

«добре» - $K_3 = 0,8 \dots 0,9$;

«задовільно» - $K_3 = 0,7 \dots 0,8$;

«незадовільно» - $K_3 < 0,7$.

При остаточній оцінці результатів виконання завдання необхідно врахувати здатність студента:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- застосувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях;
- інтерпретувати схеми, графіки, діаграми;
- аналізувати і оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень;
- викладати матеріал на папері логічно, послідовно, з дотриманням вимог чинних стандартів.

13. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЯКІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Відповідальність за якість викладання та інформаційно-методичного забезпечення несе завідувач кафедри.

14. РЕКОМЕНДОВАНА НОРМАТИВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року // Офіційний вісник України. – 2003. - № 11. – Ст. 462.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Офіційний вісник України. – 2003. - № 11. – Ст. 461.
3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання фінансових послуг» від 12 липня 2001 року № 2664-III // Відомості Верховної ради України. – 2002. - № 1. – Ст. 1.
4. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» від 15 травня 2003 року № 755-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 31-32. – Ст. 263.
5. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 01 липня 2004 року № 1961- IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - № 1. – Ст. 1.
6. Закон України «Про страхування» від 07 березня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 18. – Ст. 78.
7. Положення «Про порядок провадження діяльності страховими посередниками»: Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1996 року № 1523 // Збірник постанов Уряду України. – 1996. - № 21. – Ст. 590.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про обов'язкове страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду» від 23 червня 2003 року № 953 // Офіційний вісник України. – 2003. - № 26. – Ст. 1280.
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок провадження діяльності страховими посередниками» від 18 грудня 1996 року № 1523 // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. - № 21. – Ст. 590.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Тимчасового положення про товариство взаємного страхування» від 01 лютого 1997 року № 132 // Офіційний вісник України. – 1997. - № 6. – Ст. 65.
11. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг «Про затвердження Ліцензійних умов провадження страхової діяльності» від 28 серпня 2003 року № 40 // Офіційний вісник України. – 2003. - № 038. – Ст. 2047.
12. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про затвердження Положення про особливості забезпечення правонаступництва за укладеними договорами страхування у разі реорганізації страховиків» від 04 червня 2004 року № 913 // Офіційний вісник України. – 2004. - № 25. – Ст. 1676.
13. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо забезпечення правонаступництва за укладеними договорами страхування при реорганізації страховиків шляхом приєднання» від 09 вересня 2003 року № 48 // Україна – Business. - 2003. - № 41.
14. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та перестрахових брокерів» від 28 травня 2004 року № 736 // Офіційний вісник України. – 2004. - № 26. – Ст. 1721.
15. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про затвердження Положення про застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України заходів впливу» від 13 листопада 2003 року № 125 // Офіційний вісник України. – 2003. - № 50. – Ст. 2631.
16. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про Єдиний державний реєстр страховиків (перестраховиків) України» від 05 грудня 2003 року № 155 // Офіційний вісник України. – 2003. - № 52. – Ст. 2848.
17. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про затвердження Типової програми перевірок страховиків та страхових посередників» від 21 серпня 2003 року № 37 // Юридичний вісник України. – 2003. - № 48.